

De historische ontmoeting van Paulus VI en Athenagoras I

5 januari 1964 -2024

Het is precies 60 jaar geleden dat paus Paulus VI en de oecumenische patriarch Athenagoras elkaar ontmoetten in Jeruzalem. Dit vond plaats op 5 januari 1964. Het was de eerste keer sinds 1439 dat de primaten van de Kerk van Rome en de Kerk van Constantinopel elkaar ontmoetten. Ze omhelsden elkaar en baden samen het Onze Vader in het Grieks en Latijn. Deze ontmoeting markeerde het begin van de dialoog en toenadering tussen de Orthodoxe Kerk en de Rooms-Katholieke Kerk.

Na deze gebeurtenis zei patriarch Athenagoras: *"We hebben elkaar één keer omhelsd, daarna nog een keer en nog een keer. Als twee broers die elkaar na een lange scheiding weer hebben ontmoet"*. Ze spraken en baden samen. Veel langer dan verwacht! Een gezamenlijke verklaring, een ware dankzegging, werd wereldkundig gemaakt: *"De twee pelgrims, met hun ogen gericht op Christus - die samen met de Vader het voorbeeld en de schepper is van eenheid en vrede - bidden tot God dat deze ontmoeting een teken en een eerste stap mag worden voor wat nog moet komen voor de Glorie van God en de verlichting van de gelovigen..."*.

Voordat hij zijn reis naar het Heilige Land ondernam, raadpleegde patriarch Athenagoras alle lokale orthodoxe kerken. De paus, de patriarch en alle aanwezigen op de bijeenkomst getuigden allemaal van de kracht van dit teken. Ze voelden dat Christus zelf aan het werk was en dat mensen gedragen werden. De eerste omhelzing was er een in de geest van Pinksteren. De vredeskus symboliseerde een gemeenschap die eerst zichzelf wilde herstellen in liefde. *"Dus wanneer u uw offer naar het altaar brengt en u bedenkt dat uw broeder iets tegen u heeft, laat uw offer daar dan liggen, ga heen en verzoen u met uw broeder en kom dan terug en breng uw offer"* (Matt.

5, 23-24). De paus en de patriarch hebben vaak aan deze woorden herinnerd! De beelden van de ontmoeting tussen Athenagoras en Paulus VI gingen de hele wereld rond: op televisie, in alle kranten en prestigieuze tijdschriften, wat de rooms-katholieken van het Westen veel deed begrijpen dat de Latijnse Kerk niet de enige was. Ze waren zich terdege bewust van de protestanten, maar waren totaal onverschillig gebleven voor de orthodoxen. Na deze ontmoeting werden veel relikwieën van de apostelen teruggegeven aan de Orthodoxe Kerk: de schedels van de apostelen Andreas en Titus en de relikwieën van de heilige Sabbas.

Zestig jaar na de historische ontmoeting in Jeruzalem kunnen we alleen maar in herinnering roepen dat patriarch Athenagoras tijdens zijn hele pontificaat nooit ophield liefde en begrip te verkondigen en te bidden voor een verenigde Kerk, een Kerk die vernieuwd is in de apostolische traditie, een Kerk die, oprijzend uit de hedendaagse kerkelijke chaos, het christelijke volk in staat zou stellen elkaar te ontmoeten in de gemeenschappelijke kelk van communio. Het is echter duidelijk dat de oecumene – helaas – niet meer dezelfde impact heeft als in de jaren na deze historische ontmoeting.

+ Metropoliet Athenagoras
Orthodoxe Kerk in België

Ontmoeting te Jeruzalem, 5 januari 1964. © Archief Fanar